

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΑΤΡΩΝ
UNIVERSITY OF PATRAS

ΑΝΟΙΚΤΑ ακαδημαϊκά
μαθήματα ΠΠ

Δημιουργική Μέθοδος ρυθμικού και θεατρικού παιχνιδιού Ενότητα 3: Ρυθμική Αγωγή

Γαλάνη Μαρία (Μάρω) PhD

Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης

Σκοποί ενότητας

Γνωριμία με το Σύστημα Ρυθμικής Emil Jaques Dalcroze και το σύστημα μουσικοκινητικής αγωγής Carl Orff.

Περιεχόμενα ενότητας

- Σύστημα Ρυθμικής
Emil Jaques Dalcroze

- Σύστημα μουσικοκινητικής αγωγής
Carl Orff

- Ρυθμική Αγωγή

- Μέρος της διδακτέας ύλης της ενότητας αναφέρεται στο : Γαλάνη Μ., 2010
Ο χορός στην εκπαίδευση, Ίων, εκδ. Έλλην, Αθήνα

ΡΥΘΜΙΚΗ

«Με τον όρο εννοούμε μια μουσικοκινητική αγωγή που αποτείνεται στον άνθρωπο σαν σύνολο σωματικό, ψυχικό, πνευματικό».

Ματέυ Πολυξένη «Ρυθμική» Αθήνα , 1980

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΟΠΟΙΕΣ ΔΙΔΑΣΚΕΤΑΙ

- * ρυθμικά κτυπήματα
- * ρυθμός του λόγου
- * ρυθμική κίνηση

Ο ήχος είναι ο κτύπος που παράγεται μέσα από τη δύναμη η οποία ασκείται πάνω σε ένα σώμα.

Η κίνηση οδηγεί στον κτύπο ο οποίος παράγει ήχους.

ΒΑΣΙΚΑ ΣΥΣΤΑΤΙΚΑ ΤΗΣ ΡΥΘΜΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ

- * παλμός (pulse)
- * ρυθμικό σχήμα
- * ρυθμική φράση

ΡΥΘΜΙΚΕΣ ΑΞΙΕΣ:

- ✧ Ολόκληρο
- ✧ Ήμισυ
- ✧ Τέταρτο
- ✧ Όγδοο
- ✧ Δέκατο έκτο κ.λ.π.

Στη ρυθμική, το τέταρτο είναι η πρώτη αξία που διδάσκεται, είναι οικεία και γνώριμη σε κάθε άνθρωπο.

ΤΟ ΜΕΤΡΟ

Είναι το κλάσμα που μπαίνει στην αρχή κάθε κομματιού. Ο αριθμητής δηλώνει πόσους χρόνους μετράμε σε κάθε μουσικό μέτρο ενώ ο παρανομαστής δηλώνει το είδος- την ποιότητα κάθε χρόνου.

Τα μετρικά σχήματα είναι

- Τα απλά ($2/4$, $3/4$, $3/8$),
- Τα σύνθετα ($4/4$, $6/4$, $6/8$, $9/8$)
- Τα μεικτά μέτρα ($5/4$, $7/8$ κ.λ.π.)
- Και τα άνισα μέτρα: Στα άνισα μέτρα ο αριθμητής στο κλάσμα είναι μονός αριθμός πρώτου χρόνου όπως $5/4$, $5/8$, $7/8$, $9/8$ κτλ. και χωρίζονται στα άνισα μέτρα με παρανομαστή το τέταρτο από εκείνα με παρανομαστή το όγδοο.
- Υπάρχουν τα ανόμοια μέτρα: όταν σε ένα μουσικό κομμάτι συναντώνται και άλλοι ρυθμοί σε διαφορετικά μέτρα.

ΤΕΛΕΙΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ (NUMERUS PERFECTUS)

Είναι τα $3/4$, $6/8$, η χρονική διάρκεια των δύο αυτών μέτρων είναι ίδια.

Η μεγάλη τους διαφορά είναι ο εσωτερικός τους τονισμός.

★ Το κλάσμα $3/4$ σημαίνει ότι μετράμε σε τρεις χρόνους και ότι κάθε χρόνος είναι ένα τέταρτο.

★ Το κλάσμα $6/8$ σημαίνει ότι μετράμε σε έξι χρόνους και ότι κάθε χρόνος είναι ένα όγδοο.

Το κάθε κλάσμα προσδίδει διαφορετικό ύφος στην κίνηση και αυτό είναι που ενδιαφέρει τη ρυθμική.

ΤΕΜΠΟ ΑΓΩΓΗ-ΤΑΧΥΤΗΣ ΡΥΘΜΟΥ

Παραπέμπει στο πόσο γρήγορα και πόσο αργά θα παίξουμε ένα κομμάτι και ορίζεται από έναν αριθμό που υπάρχει πάνω από το πεντάγραμμο στην αρχή του κομματιού.

Τρία βασικά tempi είναι:

- ✧ *adagio* το οποίο είναι αρκετά αργό
- ✧ *andante* μέτριο, κανονικό σε ταχύτητα
- ✧ *allegro*, το οποίο είναι γρήγορο

Οι μουσικές αξίες δεν αλλάζουν όταν αλλάζει η ταχύτητά τους.

ACCELERANDO, RITARDANDO

- Accelerando σημαίνει επιτάχυνση
- ενώ ritardando σημαίνει επιβράδυνση

PIANO-FORTE

- Το piano σημαίνει απαλά, μαλακά και αποδίδεται με μια απαλή κίνηση με πολλαπλές εκφραστικές δυνατότητες και μπορεί να έχει γρήγορο ή αργό tempo.
- Το forte σημαίνει δυνατά και έχει δυνατό και σκληρό ήχο και αποδίδεται με χτυπήματα ποδιών, με κραδασμούς, με ένταση και ήχο που παράγει γενικότερα το σώμα. Πολύ ενδιαφέρον, ωστόσο, είναι όταν παράγεται μέσα από τη σωματική μυϊκή ένταση, και χαρακτηρίζεται περισσότερο από μια εσωτερική κινητήρια δυναμική.

STACCATO, LEGATO

- Όταν ο ήχος κάθε αξίας που παίζουμε ακούγεται διακεκομμένος και δεν ενώνεται με τον ήχο της επόμενης αξίας, λέμε ότι παίζουμε staccato.
- Αντίθετα, όταν ο ήχος της διάρκειας μιας νότας ενώνεται με την αρχή της επόμενης, λέμε ότι παίζουμε legato.

CRESCENDO-DIMINUENDO

- Crescendo σημαίνει από το piano στο forte
- Diminuendo σημαίνει από το forte στο piano

Το crescendo είναι πιο εύκολο μουσικά και κινητικά να εκτελεσθεί από ότι το diminuendo, που για να εκτελεσθεί χρειάζεται περισσότερο αυτοέλεγχο.

ΤΟΝΙΣΜΟΙ

Αποτελούν δυναμικό στοιχείο και διακρίνονται σε:

- * μετρικούς τονισμούς όταν ο τονισμός στο ρυθμικό κομμάτι επιτυγχάνεται σε ίσο χρονικό διάστημα στην αρχή του μέτρου
- * και σε κατ' εξαίρεση τονισμούς.

Οι κατ' εξαίρεση τονισμοί διακρίνονται:

- * στους προετοιμασμένους οι οποίοι αναπτύσσονται ή είναι αναμενόμενοι, όπως θα τους χαρακτηρίζαμε φυσικούς.
- * και στους απροετοίμαστους οι οποίοι είναι απροσδόκητοι.

ΤΑ ΡΥΘΜΙΚΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΚΑΙ ΟΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΩΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΣΤΟΧΟ ΕΧΟΥΝ:

- Την ανάπτυξη της μουσικότητας σ' όλες τις δραστηριότητες ζωής.
- Την ευαισθητοποίηση των αισθήσεων και τη δημιουργία της αίσθησης της ισορροπίας του σώματος.
- Την ανάπτυξη της δημιουργικής φαντασίας.

Τέλος Ενότητας

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Πανεπιστήμιο Πατρών, Γαλάνη Μαρία (Μάρω).
«Δημιουργική Μέθοδος Ρυθμικού και Θεατρικού Παιχνιδιού».
Έκδοση: 1.0. Πάτρα 2015. Διαθέσιμο από τη δικτυακή
διεύθυνση: <https://eclass.upatras.gr/courses/PDE1464/>

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Αθηνών**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά, Μη Εμπορική Χρήση Παρόμοια Διανομή 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Ως **Μη Εμπορική** ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου, για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
- που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.